

anlagt Arbejde; eksempelvis kan fremdrages: »Blaffert« blev ikke præget under Dronning Margrete i Flensborg; der foreligger en Misforstaaelse af de under det holstenske Herredømme prægede $\frac{1}{4}$ Witten. Derimod kunde være nævnt, at den første Blaffert blev præget under Frederik I (som Hertug). — Under »Klipping« nævnes 3 Arter fra Chr. II: 14, 6 og 4 eller 3 Penning; men til disse Værdier blev de først ommøntede 1524 (Litteraturhenvi-
sing til Norsk Numismatisk Forenings Småskrifter 3 (1929) omhand-
lende »Christiern II.s danske Mønter« kan her tilføjes). — Ved »Öre« og »Örtug« savnes Henvi-
sing til A. W. Brögger: Ertog og Öre (Kria. 1921). — Under »Penning« angives den aarlige For-
nyelsestermin som Mortensdag, 11. November, men det skal være Mik-
kelsdag, 29. Sept. Erik af Pommerns Kobbersterlinge var ud-
givet for Sterlinge og ikke for Penninge, en Rettelse, som Kr.
Erslev forlængst har gjort til Haubergs System. — Ved »Rigs-
daler« anføres, at Joachimsthaler blev udmøntet i Danmark
under Kong Hans. Men da alle de kendte Eksemplarer er støbte
og ellers unævnte i Samtiden, maa man antage, at de er senere
»understukne« Forfalskninger. Disse og enkelte andre Unøjagtig-
heder er dog af underordnet Betydning i Forhold til alle de nyt-
tige Oplysninger, Værket meddeler. G. G.

Som ottende bind i den nye række af »Quellen und Darstel-
lung zur hansischen Geschichte, herausgegeben vom Hansischen
Geschichtsverein«, har Adolf Friedenthal udgivet *Die Gold-
schmiede Revels* (Lübeck 1931), en bog, der også fra dansk side
tør påregne en vis interesse. Ganske vist går ingen af de bevarede
guld- og sølvsmedearbejder fra Reval tilbage til Dansketiden,
og den ældste guldsmedeskrå fra byen går kun tilbage til år
1393; men det synes dog at man i denne kan spore enkelte min-
delser fra den danske tid i Reval. Således klinger selve lavs-
reglernes navn »scra« helt nordisk, ligeledes tales der om guld-
smedenes »boder«, og når Revelskråen på mange punkter afviger
fra den i Lybek og den efter denne som forbillede affattede Riga-
skrå af 1363, er det muligvis også ældre danske eller nordiske
forhold, der ligger til grund; en artikel, der ikke genfindes i
skråerne fra Lybek og Riga, forbyder således guldsmedene uden
lavets forlov at tilvirke kalke, kirkelige vinflasker (ampuller) og
antependier af kobber, hvad der tydeligt peger tilbage på de
mere primitive nordiske forhold, hvor lavene endnu ikke var så
stramt fagligt organiserede, og guldsmedene derfor tillige ud-
førte finere arbejder i forgyldt kobber. Men selvfølgelig er guld-

smedehåndværket i Reval i 15.—16. årh. væsentlig præget af den hanseatiske Østersøkultur, blandt hvis frembringelser sølvarbejderne fra Reval indtager en hæderfuld plads. Fremhæves må, at der i guldsmedenes lade opbevares flere mesterstykker fra sengotisk tid, nemlig knivbeslag med minuskelindskrifter og spænder med trolovelsens håndslag; det lokale navn på disse og på de karakteristiske koniske spænder, som bønderne i Estland bruger, nemlig »bretze«, leder i høj grad tanken hen på nordisk »bradse«. I det 17. årh. kommer hertil en tydelig udtalt svensk påvirkning, der også viser sig i en række guldsmedes svenske herkomst. — I bogen gøres udførligt rede for lavsorganisationen ned igennem tiderne, for lødigheds- og stemplingsregler o. s. fr., og den indeholder en med stor omhu affattet liste over de 258 kendte Revalguldsmede samt disses stempler, for såvidt de kendes, samt over 69 kendte mestre fra småbyerne i Estland. Den ledsages desuden af en del gode billeder af de vigtigste af de bevarede sølvarbejder fra Sengotiken til Senempiren, og er forsynet med register og med alfabetisk fortegnelse over mestrene og deres stempler. Alt i alt en meget omhyggelig monografi over et æmne, der også for danske er af betydelig interesse.

Jørgen Olrik.

Som Nr. 36 i Serien »Veröffentlichungen der Schleswig-Holsteinischen Universitätsgesellschaft« har Professor Fritz Rörig udgivet et lille Skrift, der ogsaa fortjener Opmærksomhed i Danmark: *Das Einkaufsbüchlein der Nürnberg-Lübecker Mulich's auf der Frankfurter Fastenmesse des Jahres 1495* (Breslau 1931). En tysk Købmand, Paul Mulich, Nürnberger af Fødsel men bosat og virkende i Lybæk, giver her en Fortegnelse over de Varer han, først og fremmest som Kommissionær for sin Broder Matthias Mulich, der ogsaa havde slaaet sig ned i Lybæk, indkøbte paa Frankfurter Messen, og man faar unægtelig et imponerende Indtryk af en storstilet Omsætning. Det drejer sig om Varer til en Værdi af op imod 8000 rhinske Floriner, de største Poster er italienske Stoffer, Perler og Smykker (hvor Hovedleverandøren var en Nürnberger), Rustninger, der formodentlig ogsaa kom fra Nürnberg, samt »brændt Sølv« til Udmøntning. Brødrene Mulichs Virksomhed i Lybæk er typisk for de øvretyske Købmænds Fremtrængen i Nordtyskland i denne Tid, men os interesserer de særlig, fordi de ogsaa vides at have staaet i nær Forbindelse med det danske Hof, og Prof. Rörig gør i sin fortræffelige og indholdsrige Indledning (S. 26, jfr. S. 19 f.) med Rette opmærksom